

NOTAT

11. juni 2019

MARKANTE SKRED I ENKELTE MEDLEMSLANDE DEFINEREDE EUROPA-PARLAMENTSVALGET

Kontakt:

Ph.d.-studerende, Karsten Tingleff Vestergaard

+45 26 70 52 25

ktv@thinkeuropa.dk

RESUME: *De Konservative Kristendemokrater (EPP) og den Socialdemokratiske gruppe (S&D) gik markant tilbage ved Europa-Parlamentsvalget, mens de liberale (ALDE), De Grønne (Greens EFA) og de højrenationalistiske partier vandt frem. Det er den overordnede fortælling om valget. En nærmere analyse af resultaterne i de enkelte medlemslande viser dog, at fortællingen langt fra er så homogen, som den er blevet udlagt. F.eks. gik S&D-gruppen tilbage i 11 medlemslande – men den gik faktisk frem i præcis lige så mange lande.*

Nogle få, voldsomme skred i især de store medlemslande har fået lov at definere fortællingen om Europa-Parlamentsvalget, men man bør ikke overse de modsatrettede tendenser i de mindre medlemslande. EPP går 37 mandater tilbage, men størstedelen af disse tabes alene i fem af de medlemslande: Frankrig, Italien, Tyskland, Polen og Spanien. Nogenlunde samme mønster gør sig gældende for S&D-gruppen.

ALDE gik frem i 10, men tilbage i 9 medlemslande. De grønne venstrefløjspartier vandt samlet 22 mandater, hvilket svarer nøjagtig til, hvad de grønne vandt i Frankrig, Tyskland og Storbritannien. De højrenationalistiske grupper ENF og EFDD vandt også øget tilslutning ved valget, hvilket dog primært skyldes stor fremgang for Salvini's parti i Italien, øget tilslutning for AfD i Tyskland, og at Nigel Farage's nye Brexit Party i Storbritannien spiste samtlige mandater fra hans tidligere parti UKIP. Ser man bort fra disse tre store lande, gik ENF og EFDD samlet set tilbage.

HOVEDKONKLUSIONER:

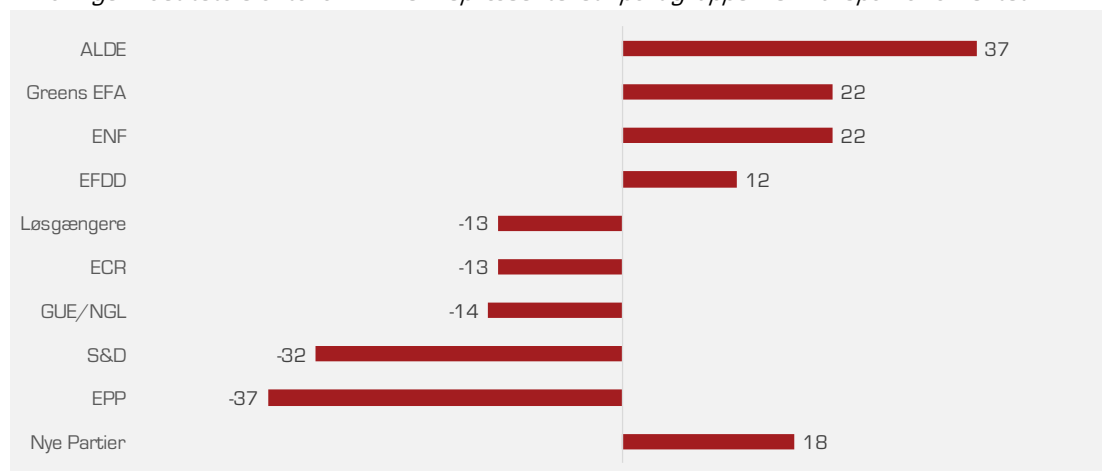
- Europa-Parlamentsvalget er allerede blevet udråbt til at være kendetegnet ved de etablerede partiers tilbagegang, mens de liberale, de grønne venstrefløjspartiers og nationalistiske højrefløjspartiers er på vinderholdet. Bag de markante, generelle tendenser ses dog vidt forskellige udviklinger på tværs af medlemslandene.
- EPP går 37 mandater tilbage, men størstedelen af disse (32 mandater) tabes alene i fem af de medlemslande: Frankrig, Italien, Tyskland, Polen og Spanien. EPP bliver dog alligevel den store taber på tværs af medlemslandene, da de går tilbage i 16 medlemslande og kun frem i 6.
- S&D taber 32 mandater. Denne tendens er dog primært udtryk for tilbagegang i flere af de større medlemslande (Italien, Tyskland, Storbritannien og Frankrig), hvor S&D taber hele 38 mandater. S&D gik faktisk kun tilbage i 11 lande og samtidig gik de frem i 11 medlemslande.
- ALDE fik den største netto fremgang ved Europa-Parlamentsvalget med 37 mandater og er derfor også blevet udråbt til valgets store vinder. ALDE gik frem i 10 medlemslande, men samtidig også tilbage i 9. Stigningen i mandater er stærkt præget af fremgang i Frankrig (+14 mandater) og Storbritannien (+15 mandater). ALDE gik desuden frem med på 2 mandater i Danmark grundet den øgede opbakning til Venstre samt De Radikale.
- De EU-skeptiske partier på den yderste højrefløj fik også markant fremgang. ENF vandt yderligere 22 mandater og EFDD 12. Den stigende opbakning til ENF skyldes en markant stigning i Italien (+22 mandater), mens stigningen i opbakning til EFDD primært skyldes en markant stigning i opbakningen i Tyskland (+10 mandater) og Storbritannien (+11 mandater).
- Det grønne parti på venstrefløjen vandt yderligere 22 mandater, hvilket primært skyldtes fremgang i Tyskland (+11 mandater), Frankrig (+6 mandater) og Storbritannien (+5 mandater).
- De tendenser, der er blevet proklameret på baggrund af den nye fordeling af MEP'er i Europaparlamentet, er altså i høj grad udtryk for nogle markante ændringer i de medlemslande, der også har flest MEP'er.

De enkelte medlemslandes valg til Europa-Parlamentet, som blev afholdt mellem d. 23. og 26. maj 2019, førte til en markant tilbagegang for både den konservative, kristendemokratiske EPP-gruppe og for den socialdemokratiske S&D-gruppe. Til trods for, at de stadig udgør de to største grupper i parlamentet, har de ikke læn- gere et absolut flertal. Det er første gang i Europa-Parlamentets historie. Det vil betyde, at de to store partigrupper, der indtil nu har kunnet vedtage lovgivning uafhængigt af de øvrige grupper, må inddrage et eller flere andre partigrupper for at danne flertal.

Den liberale gruppe, ALDE, blev valgets helt store vinder, efterfulgt af De Grønne (Greens EFA). Også de to højrenationalistiske grupper ENF og EFDD oplevede be- tydelig fremgang.¹ Selvom tendensen er klar, er den dog mere et resultat af stærke tendenser i enkelte, befolkningstunge medlemslande end af en homogen udvikling på tværs af medlemslandene.

Figur 1. ALDE-gruppen blev valgets store vinder

Ændringer i det totale antal af MEP'er repræsenteret i partigrupperne i Europa-Parlamentet.

Kilde: European Election results – European Parliament, 6. juni 2019, <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/elections-press-kit/8/european-elections-results>.

Figur 1 viser ændringer i den faktiske fordeling af de 751 europaparlamentarikere i de europæiske partigrupper, når man sammenligner med de partier, der indgik i de respektive partigrupper inden valget. I figuren fremgår den markante fremgang til ALDE, Greens EFA, ENF og EFDD og den samtidige markante tilbagegang for EPP, S&D, ECR og GUE/NGL. Dertil kommer, at 13 løsgængere måtte forlade

¹ Den nye partigruppe EAPN (European Alliance of Peoples and Nations) – der blandt andet kommer til at bestå af Dansk Folkeparti, Alternative Für Deutschland, True Finns og Salvinis Lega Nord – samler partier fra både ENF, EFDD og ECR. Gruppen er dog ikke endeligt formaliseret og af hensyn til sammenlignelighed mellem sammensætningen af de to parlamenter anvendes den partigruppe-struktur i denne analyse.

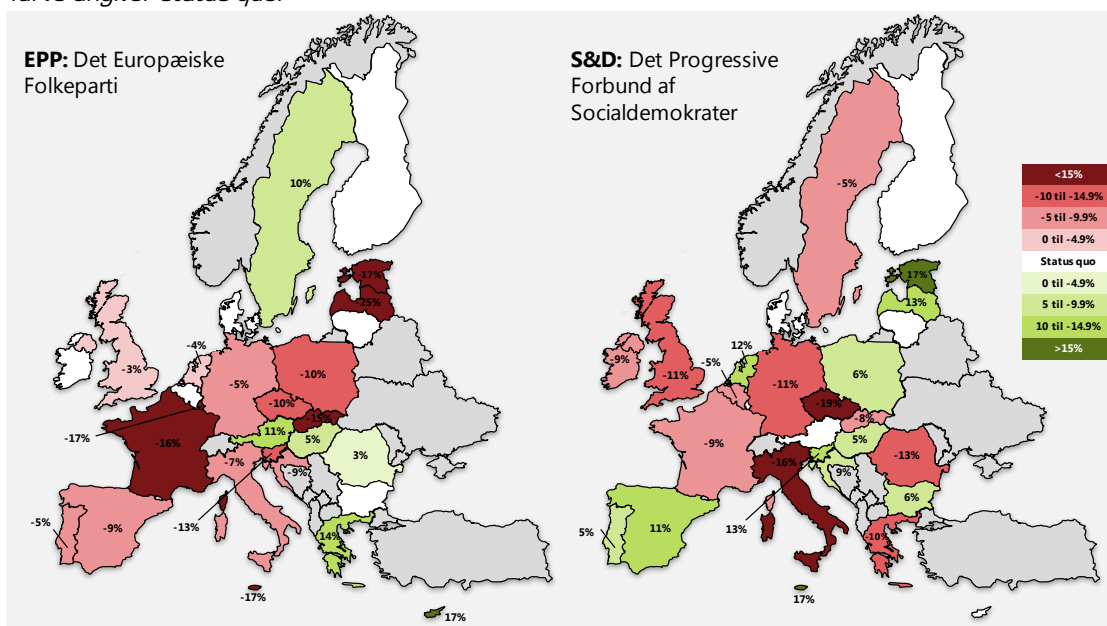
Europa-Parlamentet, mens 18 MEP'er endnu ikke er formelt tilknyttet en parti-gruppe. For at forstå, hvad der ligger bag denne overordnede tendens, er det nødvendigt at dykke dybere ned i, hvordan fordelingen af MEP'er i det kommende Europa-Parlament tegner sig på tværs af de 28 medlemslande.

EPP og S&D går markant tilbage – men ikke i alle medlemslande

De Konservative Kristendemokrater (EPP) og Socialdemokraterne (S&D) blev valgets store tabere. Som det fremgår af figur 2, er billedet dog mere nuanceret, når man kigger på valgene i de enkelte medlemslande. EPP taber 37 mandater ift. forrige Europa-Parlamentsvalg i 2014, men 32 af disse tapes alene i Frankrig, Tyskland, Italien, Polen og Spanien. Partigruppen oplevede tilbagegang i 16, fremgang i 6 og status quo i 6 af de 28 medlemslande.

Figur 2. EPP og S&D går markant tilbage i store medlemslande

Ændring i partigruppernes andel af landenes samlede antal mandater i Europa-Parlamentet (procent-point). Grøn er udtryk for en stigning, mens rød er udtryk for et fald i antallet af MEP'er. Den hvide farve angiver status quo.

Kilde: European Election results – European Parliament, 29. Maj 2019. <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/elections-press-kit/8/european-elections-results>.

Den mest markante tilbagegang forekommer i Frankrig, hvor EPP går fra 27 procent af det samlede antal MEP'er (20 ud af 74 mandater), til 11 procent (8 ud af 74 mandater). I henholdsvis Tyskland, Italien, Spanien og Polen taber partier, som tilhører EPP-gruppen, 5 mandater. Modsat oplever EPP-partier fremgang i Grækenland (3 mandater), Østrig (2 mandater) og Sverige (2 mandater).

S&D taber i alt 32 mandater i Europa-Parlamentet. Den samlede tilbagegang hos S&D skyldes, ligesom for EPP, at tilbagegangen især er koncentreret i de større medlemslande: Italien (-12 mandater), Tyskland (-11 mandater), Storbritannien (-8 mandater) og Frankrig (-7 mandater). Modsat opleves en markant fremgang i både Spanien (6 mandater), Holland (3 mandater) og Polen (3 mandater).

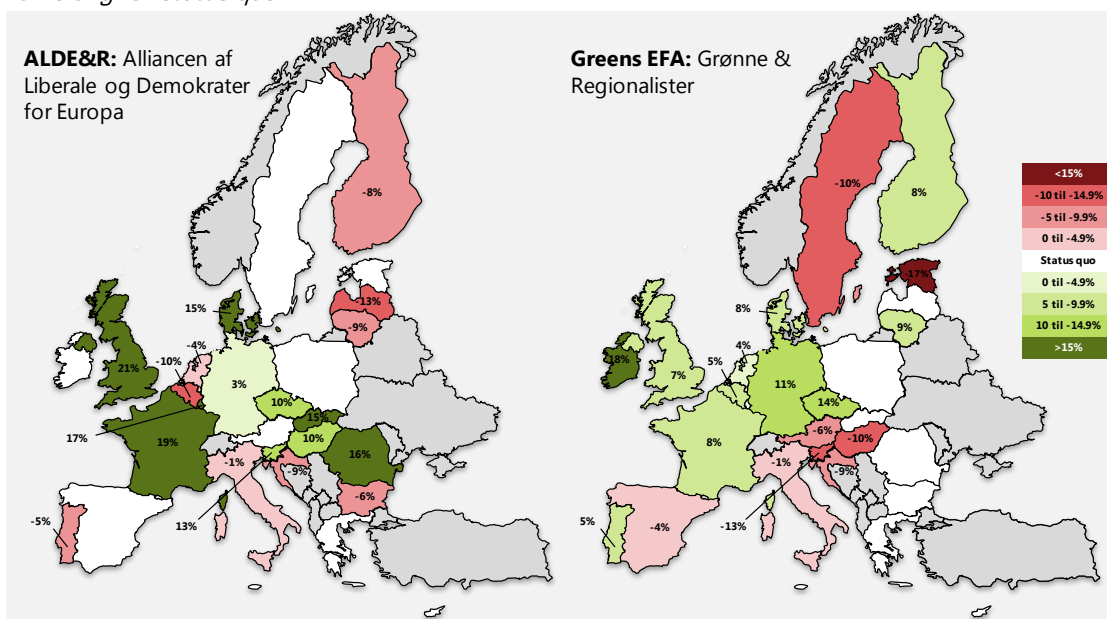
Det er naturligt, at udsving i de store, befolkningstunge medlemslande også i højere grad påvirker det overordnede billede, da der i disse lande er flere mandater på spil. Interessant er det dog, at S&D faktisk går hhv. frem og tilbage i lige mange medlemslande (11). I de enkelte medlemslande er S&D's tilbagegang altså ikke en gennemgående tendens.

De Liberale og De Grønne går markant frem

Den liberale partigruppe (ALDE) fik 37 flere mandater i forhold til Europa-Parlamentsvalget i 2014. Det skyldes i særlig grad en fremgang i Frankrig (+14 MEP'er), hvor Macrons *En Marché*-parti valgte at tilslutte sig gruppen, og Storbritannien (+15 MEP'er), hvor de stærkt pro-europæiske Liberal Democrats fik et historisk godt EP-valg. Men også her er billedet nuanceret, når man kigger på de enkelte medlemslande: Mens ALDE-partier gik frem i 10 medlemslande, herunder Danmark, tabte de samtidig mandater i 9 medlemslande.

Figur 3. ALDE og Greens EFA går markant frem

Ændring i partigruppernes andel af landenes samlede antal mandater i Europa-Parlamentet (procentpoint). Grøn er udtryk for en stigning, mens rød er udtryk for et fald i antallet af MEP'er. Den hvide farve angiver status quo.

Kilde: European Election results – European Parliament, 6. juni 2019. <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/elections-press-kit/8/european-elections-results>.

De Grønne (Greens EFA) gik også markant frem med 22 mandater, hvilket svarer til den samlede fremgang i Tyskland (+11 mandater), Frankrig (+6 mandater) og Storbritannien (+5 mandater). Faktisk steg opbakningen kun i 11 lande, mens den faldt i 8 af medlemslandene.

Den stigende opbakning til den liberale og grønne partigruppe er altså ikke en tendens, der er karakteristisk for alle medlemslandene. Derimod er det primært de nordvesteuropæiske lande, hvor klimaforandringer og miljøbeskyttelse var højt på vælgernes dagsorden forud for valget. Mens de Syd- og Østeuropæiske lande, hvor økonomi, arbejdsløshed og immigration fyldte mere, ikke har øget tilslutningen til De Grønne².

Nationalistiske partier vandt frem i gamle medlemslande

De højreorienterede EU-skeptiske partigrupper EFDD og ENF oplevede begge markant fremgang ved Europa-Parlamentsvalget. På trods af fremgangen i antallet af mandater, var det kun i Storbritannien og Tyskland, at opbakningen til nationale partier tilknyttet EFDD steg, mens opbakningen faldt i Frankrig, Tjekkiet, Polen og Litauen. Den faldende opbakning i Frankrig og Tjekkiet skyldes dog et skifte fra den ene højre-nationalistiske partigruppe til den anden.

ENF oplevede markant fremgang i Italien, hvilket kan tilskrives Salvini's Lega Nord. Salvini er dog – sammen med blandt andet Dansk Folkeparti, Alternative Für Deutschland og True Finns – igen med at etablere en ny gruppe, EAPN (European Alliance of Peoples and Nations), der er under konstituering. Fordelingen af mandater med EAPN kan følges i Politico-magasinet's PollofPolls.³

Den markante fremgang til de højre-nationalistiske partigrupper er imidlertid koncentreret til enkelte medlemslande, og deres antal af mandater er således uændret i langt størstedelen af medlemslandene (22 for EFDD og 19 for ENF). EFDD's fremgang kan i Tyskland tilskrives Alternative Für Deutschland (10 mandater) og at Nigel Farage's Brexit Party i Storbritannien vandt 11 mandater mere end hans gamle UKIP-parti (der til gengæld blev udraderet ved valget). Det er værd at bemærke, at AfD fik lidt færre stemmer ved EP-valget, end partiet høstede

² 'Klima og Økonomi deler Europa I Nord og Syd', 2019,

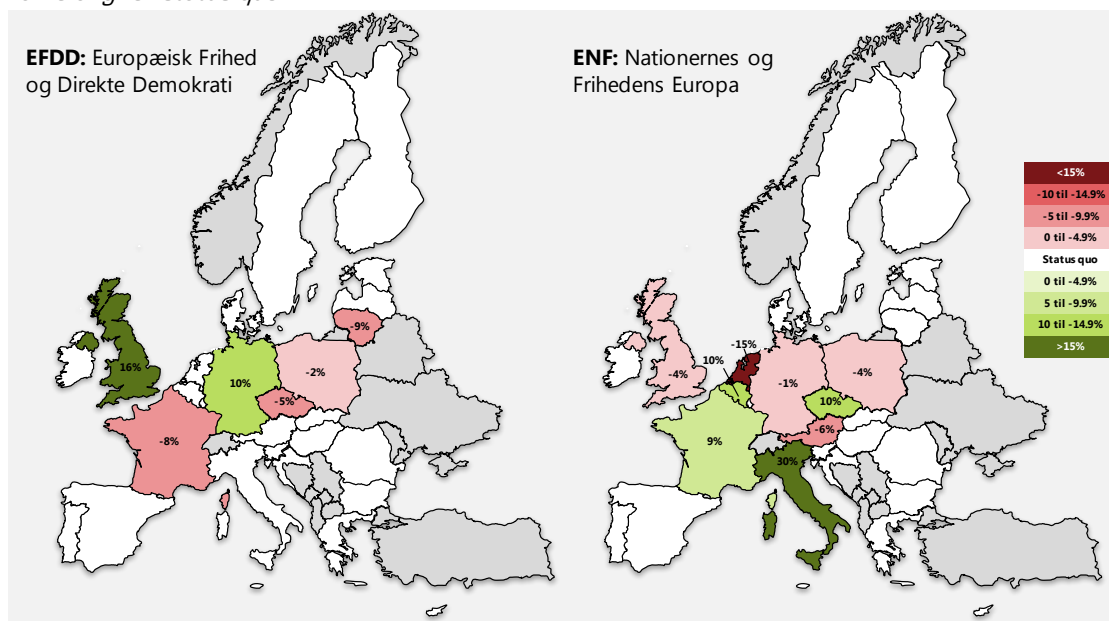
http://thinkeuropa.dk/sites/default/files/notat_klima_og_oekonomi_deler_europa_inord_og_syd.pdf

³ 'European Parliament Elections 2019', 10. juni 2019, <https://www.politico.eu/2019-european-elections/european-parliament-elections-2019/>

ved sidste års forbundsdagsvalg, og partiets formkurve har været faldende i meningsmålingerne.

Figur 6. Opbakning til EFDD og ENF steg kun i få medlemslande

Ændring i partigruppernes andel af landenes samlede antal mandater i Europa-Parlamentet (procentpoint). Grøn er udtryk for en stigning, mens rød er udtryk for et fald i antallet af MEP'er. Den hvide farve angiver status quo.

Kilde: Europaparlamentet 6. juni 2019⁴.

I Polen faldt tilslutningen til de EFDD og ENF, hvilket dog skyldes, at Lov og Retfærdighedspartiet (PiS), som også er et EU-skeptisk parti, men er tilknyttet ECR-gruppen, gik markant frem til lidt over 45 pct. af stemmerne og vandt mandater fra de mindre partier, der tidligere var medlem af de højrenationalistiske grupper.

Desuden er der forekommet en stigning i EU-skeptiske højre-nationalistiske partier, der endnu ikke er tilknyttet partigrupper, som spanske VOX og slovakiske L'SNS. Hertil kommer Victor Orbans Fidesz, for hvem det er uafklaret, om de forbliver tilknyttet EPP.

De Konservative reformister og den venstre-nationalistiske partigruppe går begge markant tilbage

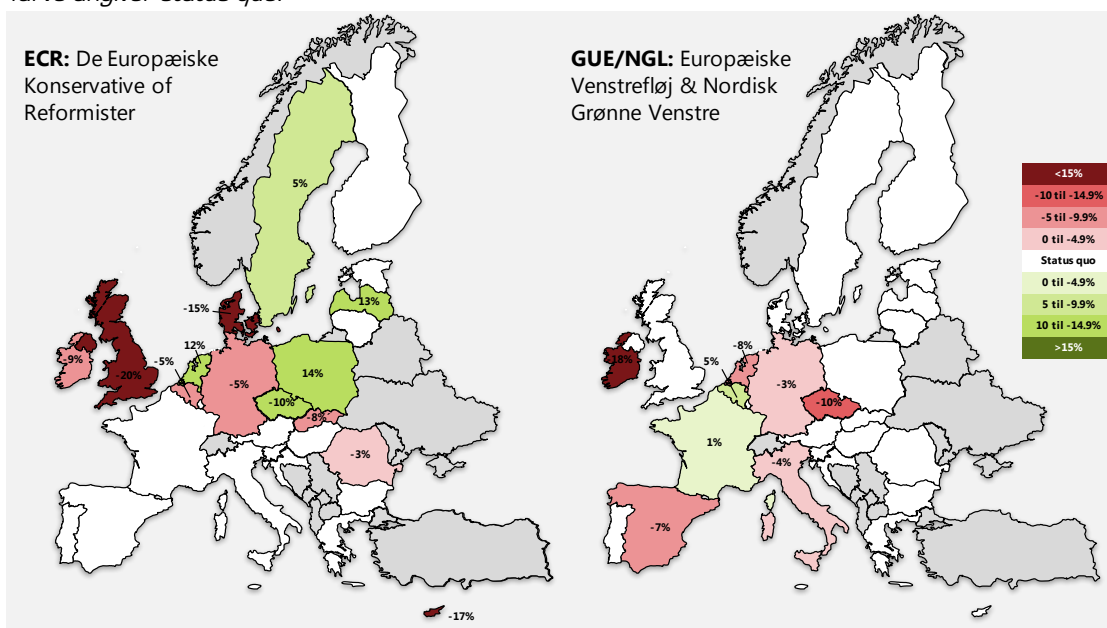
Både de konservative reformister (ECR) og den venstre-nationalistiske partigruppe (GUE/NGL) mistede mandater ved Europa-Parlamentsvalget.

⁴ 'European Election results' – European Parliament, 6. juni 2019, <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/elections-press-kit/8/european-elections-results>

På trods af ECR's tilbagegang, der først og fremmest skyldtes en markant tilbagegang for de Konservative i Storbritannien, men også et tab på tre mandater fra Dansk Folkeparti i Danmark, var der betydelig fremgang for ECR-partier i Polen (+7 MEP'er) og Holland (+3 MEP'er). Bag ECR's tilbagegang ligger altså ligeledes modsatrettede tendenser på tværs af medlemslandene.

Figur 5. De Konservative Reformister og Venstre-nationalisterne går tilbage

Ændring i partigruppernes andel af landenes samlede antal mandater i Europa-Parlamentet (procentpoint). Grøn er udtryk for en stigning, mens rød er udtryk for et fald i antallet af MEP'er. Den hvide farve angiver status quo.

Kilde: European Election results – European Parliament, 6. juni 2019. <http://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/elections-press-kit/8/european-elections-results>.

Den venstrenationalistiske partigruppe oplevede tilbagegang i 6 medlemslande og fremgang i 2. Det var i særlig grad italienske L'Altra Europa, tyske Die Linke, irske Sinn Féin og en række mindre partier på den spanske venstrefløj, der mistede opbakning. Trods markant tilbagegange for ECR og GUE i det totale antal mandater, blev de tildelt det samme antal eller flere mandater størstedelen af medlemslandene (20 for GUE/NGL og 15 for ECR).